

BELİREN YETİŞKİNLERDE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE YÖNELİK TUTUMUN, BENLİK KURGUSUNUN VE BENLİĞİN AYIRIMLAŞMASININ EŞ SEÇME STRATEJİLERİNİ YORDAMADAKİ ROLÜ¹

THE ROLE OF ATTITUDES TOWARDS SOCIETAL GENDER ROLES, SELF-CONSTRUAL AND SELF-DIFFERENTIATION IN PREDICTING PARTNER CHOOSING STRATEGIES OF EMERGING ADULTS

Elvan TÜRK ÇATILI², Raşit AVCI³

ÖZ: Araştırmanın amacı; beliren yetişkinlerde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun, benliğin ayrımlaşmasının ve benlik kurgularının eş seçme stratejileri üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu; 460 kadın ve 241 erkek olmak üzere toplam 701 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 yaş aralığındadır, yaş ortalaması 20.83'dür. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Eş Seçme Stratejileri Envanteri", "Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeği", "Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği" ve "Özerklik-İlişkisellik Ölçeği" kullanılmıştır. Yapılan regresyon analizleri sonucunda; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve özerk-ilişkisel benliğin aile kurumu ve güvenin anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Benliğin ayrımlaşmasının sosyoekonomik durumu; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun, benliğin ayrımlaşmasının ve ilişkisel benliğin dini ve siyasi benzerliği yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun fiziksel özelliği; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, özerk benlik, özerk-ilişkisel benliğin bekâret alt boyutunu yordadığı görülmektedir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve benliğin ayrımlaşmasının çocuk bakımını; ilişkisel benliğin ise aşkı yordadığı görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Beliren yetişkinlik, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrımlaşması, benlik kurguları, eş seçme stratejileri.

ABSTRACT: The aim of the study is to reveal the effects of the attitudes towards gender roles of the emerging adults, the distinction of the self and the self-construals on the strategies of the partner selection. The study group consisted of 701 university students (460 female and 241 male). The age of participants ranges between 18-25 and the average age is 20.83. In the study, Personal Information Form, Choosing Partner Strategies Inventory, Gender Role Attitude Scale, The Differentiation of Self Scale, and Autonomous-Related Self Scale were used as data collection tools. As a result of the regression analysis; It was found that the attitude towards gender roles and autonomous-relational ego were significant predictors of the family institution and trust sub-dimension. The socioeconomic status sub-dimension of the distinction of the self has been found to predict the attitudes towards gender roles, the distinction of the self and the sub-dimension of the religious and political similarity of the relational self. In addition, it can be seen that the attitudes towards gender roles predict the physical feature sub-dimension, the attitude towards gender roles, the autonomous self and the autonomous-relational self-variables predict the virginity sub-dimension. It is also observed that the attitudes towards gender roles and self-differentiation of the child care while the subscale predicted lower self-relational dimension of love.

Keywords: Emerging adults, gender roles attitude, differentiation of self, self-construals choosing partner strategies.

Bu makaleye atf vermek için:

Türk-Çatılı, E. ve Avcı, R. (2021). Beliren Yetişkinlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumun, Benlik Kurgusunun ve Benliğin Ayrımlaşmasının Eş Seçme Stratejilerini Yordamadaki Rolü. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1349-1365.

Cite this article as:

Türk-Catili, E. ve Avcı, R. (2021). The role of attitudes towards societal gender roles, self-construal and self-differentiation in predicting partner choosing strategies of emerging adults. *Trakya Journal of Education*, 11(3), 1349-1365.

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Uzm. Psk. Dan., MEB, elvanturk48@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6423-8208

³ Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, rasitavci@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4947-3397

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The aim of the study is to reveal the effects of the attitudes towards gender roles of the emerging adults, the distinction of the self and the self-construals on the strategies of the partner selection. When the studies revealing the factors that relate the spousal selection are processed, it is seen that the attitudes, self-construal and differentiation levels of individuals towards gender roles are the factors that relate the process of spousal selection. It is thought to be important to conduct research that considers all these variables together and to raise awareness of individuals on these issues.

The study group consisted of 701 university students (460 female and 241 male) studying in the spring term of the 2018-2019 academic year at a university. The age of participants ranges between 18-25 and the average age is 20.83. In the study, Personal Information Form, Choosing Partner Strategies Inventory, Gender Role Attitude Scale, The Differentiation of Self Scale, and Autonomous-Related Self Scale were used as data collection tools. The data were analyzed by using SPSS 22.0 software.

Method

After the descriptive statistics of the data obtained from the measurement tools, Pearson Product-Moment Correlation Analysis was used to investigate the relationships between independent and dependent variables. Multiple Regression Analysis was also used to investigate the predict of gender attitudes on gender roles, self- differentiation, and self-construals.

Findings

As a result of the analyzes, it was found that there was a negative and significant relationship between the attitudes towards gender roles and the strategies of mate selection with family institution and trust, religious and political similarity, physical feature, virginity and child care. It has been concluded that there is a negative, significant relationship between self-differentiation and peer selection strategies between socioeconomic status, religious and political similarity, virginity and child care. It is seen that there are positive relationships between family institution and trust, religious and political similarity and love. It has been found that there is a negative relationship between family institution and spouse selection strategies, family institution and trust, religious and political similarity, virginity, child care and love. Finally, there is a negative, meaningful relationship between the family institution which is one of the autonomous-relational ego strategies and the positive relationship between trust and love, religious and political similarity and virginity.

As a result of the regression analysis; It was found that the attitude towards gender roles and autonomous-relational ego were significant predictors of the family institution and trust sub-dimension. The socioeconomic status sub-dimension of the distinction of the self has been found to predict the attitudes towards gender roles, the distinction of the self and the sub-dimension of the religious and political similarity of the relational self. In addition, it can be seen that the attitudes towards gender roles predict the physical feature sub-dimension, the attitude towards gender roles, the autonomous self and the autonomous-relational self-variables predict the virginity sub-dimension. It is also observed that the attitudes towards gender roles and self-differentiation of the child care while the subscale predicted lower self-relational dimension of love.

Discussion and Conclusion

As a result of the analysis, it was concluded that the egalitarian attitude towards gender roles and the autonomous-relational self are significant predictors of the family institution and trust strategy. It is thought that the importance given by individuals to family ties or the meaning they attribute to the family institution is influenced by many factors such as the way of upbringing, the culture lived in, the attitudes, and the perception of the individual towards himself and his environment.

It can be said that individuals' attach importance to the socioeconomic status of their spouse candidates in the spouse selection process can be explained by the differentiation levels of their ego. Additionally, the relationship between these two variables was found to be negative. In this case, it can be said that individuals with low self-segregation levels attach more importance to the high income or status of their spouse candidates during the selection process.

According to Kılıç et al. (2007), the people that individuals take as a model since childhood, norms were spoken in society, and formed by the society are effective in the selection process. Individuals with a traditional perspective tend to obey the rules determined by the society; on the contrary, individuals with a more modern and innovative perspective are thought to act by questioning these rules and giving priority to their values.

An individual who has a traditional attitude towards gender roles does not care about his child, considering that childcare is only the responsibility of the woman, on the contrary, the individual who has an egalitarian attitude knows that the responsibility belongs to both women and men and shares the responsibility. Since the study group of the study is known to have an egalitarian attitude towards gender roles, it is expected that women will attach more importance to the child care dimension in the process of partner selection compared to men.

As a result, it can be said that the egalitarian attitude towards gender roles, the level of discrimination of the self, and the self-construal have influenced the characteristics that the individual wants to have in the spouse candidate during the spouse selection process and the order of importance of these traits.

GİRİŞ

İnsanlar, hayatları boyunca karar vermeleri ya da seçim yapmaları gereken pek çok durumla karşı karşıya kalmaktadır. Bunlar, işe giderken giyeceği kıyafeti seçmek ya da öğle arasında yiyeceği yemeğe karar vermek gibi günlük kararlar olabileceği gibi aynı zamanda bir mesleği, işi ve eşi seçmek gibi geleceğe yönelik kararlar da olabilir. Gelişimsel açıdan bakıldığında da farklı gelişim dönemlerinde çeşitli kararlar almak ve bunları uygulamaya koymak konusunda pek çok görev tanımlaması yapılmıştır. Beliren yetişkinlik dönemi son yıllarda araştırmacılar tarafından üzerinde çalışılmaya başlanmış ve gelişimsel dönemler arasında yer almaya başlamıştır. Arnett (2007) endüstrileşmiş toplumlarda yaşayan, geç dönem gençlik ile erken dönem yetişkinlik arasında yer alan, başka bir ifade ile yaklaşık 18-25 yaş aralığındaki bireylerin sahip olduğu özelliklerden yola çıkarak yeni bir gelişimsel dönemden bahsetmekte ve bu dönemi beliren yetişkinlik olarak adlandırmaktadır. Bu dönemde yer alan gençlerin evlilik ve eş seçme ile ilgili gelişim görevleri bulunmaktadır. Bu bağlamda TÜİK (2016) verilerine göre, Türkiye’de ilk evlilikler, sıklıkla 20-24 (% 37,5) yaş aralığında gerçekleşmektedir. Bu yaş aralığı beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin çoğunlukla üniversitede öğrenim gördükleri yaş aralığını kapsamaktadır. Ayrıca Avcı (2014) gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerinin eş seçimini önemseyişini ortaya konmuştur. Evlenen ya da çoğunlukla evlilik planları yapan, bu yaş aralığında yer alan bireylerin eş seçim tercihlerinin ve önceliklerinin araştırılması önemli görülmektedir. Beliren yetişkinlerin eş seçimi konusunda alacağı kararlarda etkili olan faktörleri belirlemenin ve beliren yetişkinlerin gelişimsel süreçlerini daha iyi anlamının bu konuda yapılacak gerek kuramsal gerekse uygulamaya yönelik çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

Alan yazında yapılan çalışmalar gözden geçirildiğinde, evlilik ve eş seçim sürecindeki beliren yetişkinlerin beklentilerini, isteklerini ve bunları şekillendiren unsurları ortaya koymak amacıyla pek çok araştırma yapılmıştır. Bacanlı (2001) yaptığı çalışmada eş seçim sürecinde erkeklerin karşı cinste aradıkları özelliklerin bekâret, ev işlerinde iyi olma, fiziksel çekicilik ve benzer dini inanç; kadınların ise güvenilir olma, iyi maddi gelir, yüksek sosyal statü, zeki olma, eğitim seviyesinin benzerliği gibi özelliklere öncelik verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda yapılan başka bir çalışmada da eş seçme sürecinde kadınların erkeklere göre aşka; erkeklerin ise kadınlara göre bekârete ve fiziksel özelliğe daha fazla önem verdikleri görülmektedir (Bozgeyikli ve Toprak, 2013). Ayrıca Schwarz ve Hassebrauck (2012) tarafından bireylerin eş adaylarına yönelik tutumlarının araştırıldığı bir çalışmada erkeklerin fiziksel çekiciliğe kadınlara kıyasla daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Doğru’nun (2017) üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada ise, eş seçme sürecinde kadınların sosyoekonomik özelliklere ve aşka erkeklerden daha fazla, erkeklerin aile kurumu ve güvene ve fiziksel özelliğe kadınlardan daha fazla önem verdiği bulunmuştur. Evrimsel bakış açısını benimseyen araştırmacılar, eş seçim sürecinde erkeklerin fiziksel çekiciliğe; kadınların ise bağlılığa ve sosyoekonomik statüye daha fazla önem verdiğini savunmaktadırlar (Cunningham ve Russell, 2004). Buna göre kadınların yüksek sosyoekonomik düzeye erkeklere kıyasla daha fazla önem verdikleri söylenebilir.

Yapılan çalışmalarda beliren yetişkinlerin cinsiyet rollerinin de eş seçim sürecinde önemli değişkenlerden biri olduğu görülmektedir. Gazioğlu (2008) üniversite öğrencisi olan beliren yetişkinlerin eş adaylarında aradıkları özelliklerin önem sıralamasının cinsiyet rollerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmadan yola çıkarak bireylerin baskın cinsiyet rollerine göre eş tercihlerinde farklılaşmaların olduğu ve tercihlerindeki bu farklılığın eş seçim sürecine de yansyacağı, bir başka ifade ile bireylerin evliliklerine ilişkin beklentilerini şekillendiren ve eş seçme süreçleri ile ilişkili olan değişkenlerden birinin toplumsal cinsiyet rolleri olduğu düşünülebilir. Sosyal rol kuramına göre cinsiyet rolleri; bireyin cinsiyetine göre meslek, aile vb. ile ilgili tipik rollere uygun faaliyette bulunmasıdır ve genellikle bu faaliyetler kadınlar ya da erkekler için kalıplaşmıştır. Toplumsal yapıdaki cinsiyete dayalı iş bölümü ve cinsiyete dayalı hiyerarşik yapı (örn. kadının statüsünün daha altta olması) cinsiyet temelli davranış farklılıklarının nedeni olarak görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, yetişkinlerin gerçekleştirdiği diğer faaliyetleri kolaylaştırmaktadır. Örneğin; özgeci ve merhametli olma beklentisi, kadınların aile içinde ve kadının baskın rol üstlendiği mesleklerde (öğretmenlik, hemşirelik vb.) besleyici rolü sürdürmelerini sağlamaktadır (Eagly ve diğerleri, 2000). Bu bağlamda değerlendirildiğinde sahip olunan cinsiyet rolünün eş seçme sürecini ve eş seçme kriterlerini de etkileyeceği söylenebilir. Nitekim Körük (2019) yapmış olduğu çalışmada kadınların kadınsı rolleri daha çok benimsediği ataerki toplumlarda, eş seçim sürecinde erkeksi rollere sahip erkekleri tercih ettiğini; ayrıca erkeklerin tercihlerini de daha kadınsı özellikler gösteren kadınlardan yana kullandıklarını belirtmektedir. Aynı çalışmada cinsiyet eşitliğinin ön planda olduğu toplumlarda ise rollerin iki cinsiyete dağılmasından dolayı eşler arasında uyum odaklı seçimler yapıldığı vurgulanmıştır.

Toplumun kadınlardan ve erkeklerden farklı beklentileri vardır. Erkeklerin bağımsız, kadınların ise ilişkisel olması beklenmektedir. Bireyler çoğunlukla bu beklentilere uygun tutum geliştirmektedirler. Böylece kadınlar ve erkekler farklı davranışlara, özelliklere ve inançlara sahip olmaktadır; yani kendilerine atfedilen toplumsal cinsiyet rollerini içselleştirebilmektedirler. Öte yandan bireylerin bu rolleri benlik yapılarına dâhil ettikleri ölçüde gerçekleştirecekleri de bilinmektedir. Bu noktada ise bireylerin benlik kurgularının devreye girdiği ve benlik kurgularının bireylerin bu rolleri içselleştirme sürecini anlamlandırmaya yardımcı olduğu düşünülmektedir. Toplumsal beklentilere uygun davranmayan bir bireyin, bu davranışının nedeninin sahip olduğu benlik kurgusu olabileceği düşünülmektedir (Cross ve Madson, 1997).

Benlik kurgusu; bireyin kendisine, diğerlerine ve çevresine yönelik algısı ve algısı doğrultusunda geliştirdiği tutumları olarak ifade edilebilir (Kağıtçıbaşı, 2013). Genel olarak bağımlı ve bağımsız benlik olarak ayrılan benlik kurguları, pek çok araştırmacının ele aldığı bir konu olmuş ve benlik kurgularına yönelik farklı sınıflandırmalar yapılmıştır. Başay (2015) bireyci/bağımsız benliğin kişi ve diğerleri arasında açık bir şekilde görülen mesafenin olduğu özerk bir yapıyı, ilişkisel benliğin mesafenin daha esnek tutulduğu yani kişilerarası ilişkilere göre değişiklik gösteren bir yapıyı, toplulukçu benliğin ise mesafenin sosyal normlara göre belirlenmesinden dolayı ilişkisel benliğe göre sınırları daha belirgin olan bir yapıyı ifade ettiğini belirtmektedir.

Toplum ya da ailenin beklentilerinin ne kadarının uygulamaya koyulacağı, kişiden kişiye değişmektedir; çünkü bireyler büyüdükçe kendilerine özgü algılama, yorumlama ve değerlendirme sistemlerini devreye sokmaktadırlar. Bireyler; kendi algılarını, kendi bakış açılarını geliştirmektedirler; yani kendi benlik yapılarını, benlik kurgularını oluşturmaktadırlar. Ait olunan toplumla beraber karar alan, hareket eden bir birey ya da ait olunan toplumdaki bağımsız kararlar alıp bu kararlar doğrultusunda hareket eden bir birey olarak yaşamak kişilerin tercihlerine kalmaktadır. Arnett (2004), beliren yetişkinlik dönemini kimlik arayışı dönemi olarak nitelendirmektedir. Ek olarak bu dönemin kişinin kendisine odaklandığı bir dönem olduğunu söylemektedir. Bireyler bu dönemde kendi kararlarını vermeyi ve uygulamayı, kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmektedirler. Bu doğrultuda beliren yetişkinlik döneminde bireylerin özerk düşünme kapasitelerini artırma gayretinde oldukları ve özerk olmayı önemli gördükleri düşünülmektedir.

Skowron ve Friedlander (1998), benliğin ayrılaşmasını başkalarıyla tutarlı, net ilişkiler kurma ve özerk düşünmeyi devam ettirme kapasitesi olarak ifade etmektedir. Bu tanım çerçevesinde, ailelerinden ayrılaşmayan bireylerin hem ailelerin istekleri hem de kendi istekleri arasında kararsızlık yaşayacağı ve bu durumun onların hayatını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Rodríguez-González ve arkadaşları (2016) tarafından benliğin ayrılaşması, eş seçimi ve evlilik uyumu arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmada, çiftlerin benliklerinin ayrılaşma düzeylerindeki farklılık ile evlilik uyumu arasında negatif ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile farklılaşma düzeyleri aynı ya

da benzer olmayan çiftlerin evlilik uyumlarının düşük olacağı söylenebilir. Bu bilgiler ışığında eş seçme ve evlilik sürecindeki bireylerin benliklerinin farklılaşma düzeylerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği düşünülmektedir.

Eş seçiminin de hayatta alınacak önemli kararlardan biri olduğu düşünüldüğünde, tüm bu kavramların eş seçimini yordamadaki rolü araştırılmak istenmiştir. Bu çerçevede bu araştırmanın amacı, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun, benliğin ayrılaşmasının ve benlik kurgularının eş seçme stratejileri üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymaktır. Araştırmanın alt amaçları aşağıda belirtilmiştir:

1.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan aile kurumu ve güveni yordamakta mıdır?

2.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan sosyoekonomik durumu yordamakta mıdır?

3.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan dini ve siyasi benzerliği yordamakta mıdır?

4.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan fiziksel özelliği yordamakta mıdır?

5.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan bekâreti yordamakta mıdır?

6.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan çocuk bakımını yordamakta mıdır?

7.Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması ve benlik kurguları, eş seçme stratejilerinden olan aşkı yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması, benlik kurguları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde amaç iki değişken arasındaki ilişki ortaya konmaktadır, ancak bu ilişki nedensellik açısından bilgi vermemektedir (Köklü ve Büyüköztürk, 2000).

Araştırmanın bağımsız değişkenleri, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum, benliğin ayrılaşması, özerk benlik, ilişkili benlik ve özerk-ilişkili benlik olup bağımlı değişkenleri ise eş seçme stratejilerinden aile kurumu ve güven, sosyoekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekâret, çocuk bakımı, aşktır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2018-2019 Eğitim Öğretim yılının Bahar Döneminde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 460'ı kadın (%65.6), 241'i erkek (%34.4) olmak üzere toplam 701 öğrencinin gönüllü katılımıyla yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin yaş aralığı 18-25'dir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.83, standart sapması ise 1.39'dur. Çalışma grubunda yer alan kişilerin %15.5'i birinci sınıfta (n= 109), %45.2'si ikinci sınıfta (n=317), %27'si üçüncü sınıfta (n= 189), %11.8'i dördüncü sınıfta (n= 83) ve %0.4'ü de lisansüstü düzeyde (n= 3) öğrenim görmektedir. Çalışma grubunda yer alan kişilerin ilişki durumlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımı incelenmiş ve toplam 460 kadının %44.1'inin (n=203), toplam 241 erkeğin ise %30.7'sinin (n=74) romantik ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan bakıldığında ise kadınların %55.9'unun (n=257) ve erkeklerin %69.3'ünün (n=167) romantik ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma grubunun tamamı değerlendirildiğinde ise kişilerin %39.5'inin (n=277) romantik ilişkisinin olduğu, %60.5'inin (n=424) ise romantik ilişkisinin olmadığı görülmektedir. Ek olarak romantik ilişkisi olan beliren yetişkinlerin mevcut partnerleriyle %29'unun (n=203) evlilik planı yaptığı, %71'inin (n=498) ise evlilik planı yapmadığı görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Eş Seçme Stratejileri Envanteri, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Benliğin Ayrışması Ölçeği ve Özerlik-İlişkisellik Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada kullanılmak üzere araştırmacı tarafından özel olarak hazırlanan bu form; katılımcının cinsiyeti, yaşı, öğrenim gördüğü üniversite, bölüm, sınıf düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Belirtilen bilgilerin dışında katılımcının medeni durumu ya da varsa romantik ilişkisi hakkında bilgi edinmek amacıyla hazırlanan sorular da bu formda yer almaktadır.

Eş Seçme Stratejileri Envanteri: Üniversite öğrencilerinin eş seçme stratejilerinin belirlenmesinde kullanılabilmesi için Altuntaş ve Atlı (2015) tarafından geliştirilmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda 'Aile kurumu ve güven', 'Sosyoekonomik durum', 'Dini ve siyasi benzerlik', 'Fiziksel özellik', 'Bekâret', 'Çocuk Bakımı' ve 'Aşk' olmak üzere yedi alt boyuttan oluşan, toplam varyansın % 62.52'sini açıklayan, toplam 28 maddelik bir yapı elde edilmiştir. Boyutlara göre Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ise .58 ile .89 arasında değişmektedir. Bu ölçme aracı, 'Hiç katılmıyorum (1)' ve 'Tamamen katılıyorum (9)' olmak üzere 9'lu Likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Envanterden toplam puan alınmamaktadır. Alt boyutlardan elde edilen puanlar sıralanarak bireylerin eş seçiminde hangi kriterleri daha çok önemsendiği ortaya konulmaktadır (Altuntaş ve Atlı, 2015). Ek olarak bu araştırma için her bir boyut için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayılarının .65 ile .88 arasında değiştiği bulunmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği: Ölçek, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2008). Ölçeğin beş boyuttan oluştuğu görülmektedir ('Eşitlikçi cinsiyet rolü', 'kadın cinsiyet rolü', 'evlilikte cinsiyet rolü', 'geleneksel cinsiyet rolü' ve 'erkek cinsiyet rolü'). Ayrıca ölçek 'erkek cinsiyet rolü' alt boyutu altı madde, diğer alt boyutlar sekizer madde olmak toplam 38 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlama kısmında 'Kesinlikle katılmıyorum (1)' ve 'Tamamen katılıyorum (5)' ifadeleri arasında değişen 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Ölçeğe ait yapılan güvenilirlik çalışmasında elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlık katsayılarının alt boyutlar için .72 ile .80 arasında değiştiği; ölçeğin tümü için ise .92 olduğu saptanmıştır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu araştırma için toplanan verilerle de ölçeğin güvenilirlik analizi yapılmış, iç tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı, ölçeğin tümü için .92 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin yorumlanmasına yönelik bilgiler incelendiğinde ölçekte geleneksel ve eşitlikçi ifadeler yer verildiği ve yer alan geleneksel ifadelerin puanlamasının tersten yapılarak ölçekten toplam puan alındığı belirtilmiştir. Ayrıca alt boyutlardan ve ölçeğin tamamından alınan en düşük ve en yüksek puanlar ile bu puanların toplamının ortalamasına bakılarak katılımcıların geleneksel ya da eşitlikçi tutuma sahip olduğu yorumunun yapılabildiği söylenmektedir. Bu durumda ölçekten alınan puanların yüksek olması, katılımcıların eşitlikçi tutuma; düşük olması ise katılımcıların geleneksel tutuma sahip oldukları şeklinde yorumlanmaktadır (Zeyneloğlu, 2008). Araştırmada kullanılan veriler incelendiğinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların ortalamasının (\bar{x} : 168.79) yüksek olduğu görülmüş; bu nedenle araştırmada toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum kullanılmıştır.

Benliğin Ayrışması Ölçeği: Skowron ve Friedlander (1998) tarafından geliştirilen, Skowron ve Schmitt (2003) tarafından yenilenen bu ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları; Işık ve Bulduk (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 'Duygusal Tepkisellik', 'Ben Pozisyonu', 'Duygusal Kopma' ve 'Başkalarına Bağımlılık' olmak üzere 4 alt boyuttan ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlama kısmında 'Hiç uygun değil (1)' ve 'Çok uygun (6)' ifadeleri arasında değişen 6'lı Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Ölçekte yer alan ters maddelerin çevrilmesinden sonra elde edilen toplam puan, benliğin ayrışma düzeyini göstermektedir (Işık ve Bulduk, 2015). Işık ve Bulduk (2015) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ölçeğin tamamı için .81; bu araştırma kapsamında ise, ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .74 olarak bulunmuştur.

Özerklik-İlişkisellik Ölçeği: Özerklik-İlişkisellik Ölçeği, Kağıtçıbaşı, Baydar ve Cemalcılar (2006) tarafından kişilerin benlik kurgularını ortaya koymak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin 'Özerk Benlik', 'İlişkisel Benlik' ve 'Özerk-İlişkisel Benlik' olmak üzere üç alt boyutu vardır. Ölçek, her bir boyutta 9 madde olmak üzere toplam 27 maddeden oluşmakta ve toplam 14 madde tersten yazılarak

hesaplanmaktadır. Ölçeğin puanlama kısmında ‘Kesinlikle katılmıyorum (1)’ ve ‘Tamamen katılıyorum (5)’ ifadeleri arasında değişen 5’li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Ölçeğe ait yapılan güvenilirlik çalışmasında elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları alt ölçekler için .74 ile .84 arasında olduğu bulunmuştur (Kağıtçıbaşı, Baydar ve Cemalcılar, 2006 akt. Kağıtçıbaşı, 2010). Bu çalışmada alt boyutların Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları .65 ile .72 arasında değişmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aşamasına geçmeden önce veri toplama aracı olarak kullanılacak ölçek ve envanterlerin geliştiricilerinden ya da uyarlayıcılarından ölçme araçlarını kullanmak için izin alınmıştır. İlgili kişilerden izinler alındıktan sonra kişisel bilgi formunun, Eş Seçme Stratejileri Envanteri’nin, Benliğin Ayrışması Ölçeği’nin, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeği’nin ve Özerklik-İlişkisellik Ölçeği’nin yer aldığı bir uygulama formu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu formun Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde uygulanabilmesi için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğünden (İzin Sayı No: 28677689-302.08-E.285) ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan (04.02.2019 tarihli ve 180204 sayılı) izin alınmıştır. .

Resmi izinlerin alınmasının ardından veri toplanması planlanan fakültelerin öğretim üyeleri ile görüşülmüş ve kendilerinden ders saatleri içerisinde uygulama yapabilmek için izin alınmış ve uygulamalar birinci araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygun görülen saatlerde tesadüfi bir şekilde seçilen sınıflara girilmiş, öğrencilere uygulamanın amacıyla ilgili kısaca bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan öğrencilere uygulama formu dağıtılmıştır. Uygulama ortalama 25 dakika sürmüştür.

Araştırmanın analizleri SPSS 20 (Statistical Package for Social Sciences) paketinde gerçekleştirilmiştir. Analize başlamadan önce kayıp veriler tespit edilmiş, değerler dizisinin ortalaması alınarak bu veriler tamamlanmıştır. Ardından ölçme araçlarında yer alan tersten puanlanan maddeler yeniden kodlama işlemi ile düzenlenmiştir. Tersine çevirme işleminin ardından değişkenlere ait toplam puanlar alınmış ve analiz aşamasına geçilmiştir. Araştırma kapsamında toplanan 726 kişilik çalışma grubu üzerinden uç değerler incelenmiştir. Veri setinde uç değerlerin çok olması, dağılımın normallliğini bozan bir etken olarak değerlendirilmektedir (Can, 2016). Bu nedenle normal dağılımı bozan uç değerler çalışmadan çıkarılmış, 701 kişilik çalışma grubundan elde edilen veriler çalışmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca dağılımın normal olup olmadığını görmek için basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiştir ve değişkenlerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Değişkenlere ait değerleri ve yüzdeleri görmek amacıyla betimsel istatistikler yapılmış.

Daha sonra değişkenler arasındaki ilişkiyi görmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Korelasyon analizinin ardından aralarında anlamlı ilişki bulunan bağımsız ve bağımlı değişken ile basit doğrusal regresyon analizi, bağımlı değişken ile arasında ilişki bulunan bağımsız değişkenler ile de çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizinde “Standart Yöntem (ENTER)” kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışma kapsamında ele alınan değişkenlere ait betimsel istatistik sonuçları Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1.

Çalışmada yer alan değişkenlere ilişkin betimsel istatistik değerleri

Değişkenler	\bar{x}	Ss	Ortanca	Mod	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
1- Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	168.79	17.99	173.00	190.00	- 1.28	1.92
2- Benliğin Ayrışması	79.56	11.97	79.00	75.00	- 0.08	0.12
3- Aile Kurumu ve Güven	68.37	4.73	71.00	72.00	- 1.48	1.76
4-Sosyoekonomik Durum	21.09	7.98	22.00	23.00	- 0.35	- 0.45
5- Dini - Siyasi Benzerlik	17.29	7.96	17.00	4.00	0.17	- 0.73
6- Fiziksel Özellik	18.08	5.07	18.00	15.00	- 0.35	- 0.15
7- Bekâret	16.08	8.28	17.00	27.00	- 0.12	- 1.36
8- Çocuk Bakımı	20.93	4.68	22.00	27.00	- 0.74	0.14
9- Aşk	23.44	3.75	25.00	27.00	- 1.29	1.54
10- İlişkisel Benlik	31.85	4.77	32.00	31.00	- 0.46	0.78
11- Özerk Benlik	28.04	5.05	28.00	28.00	0.21	0.19
12- Özerk-İlişkisel Benlik	37.52	4.38	38.00	39.00	- 0.53	0.75

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum (\bar{x} : 168.79, Ss: 17.99), benliğin ayrışması (\bar{x} : 79.56, Ss: 11.97), aile kurumu ve güven (\bar{x} : 68.37, Ss: 4.73), sosyoekonomik durum (\bar{x} : 21.09, Ss: 7.98), dini ve siyasi benzerlik (\bar{x} : 17.29, Ss: 7.96), fiziksel özellik (\bar{x} : 18.08, Ss: 5.07), bekâret (\bar{x} : 16.08, Ss: 8.28), çocuk bakımı (\bar{x} : 20.93, Ss: 4.68), aşk (\bar{x} : 23.44, Ss: 3.75), ilişkisel benlik (\bar{x} : 31.85, Ss: 4.77), özerk benlik (\bar{x} : 28.04, Ss: 5.05) ve özerk-ilişkisel benlik (\bar{x} : 37.52, Ss: 4.38) değişkenlerine ait değerler ortaya konmuştur. Çalışma kapsamında ele alınan ve değerlendirilen değişkenlere ait korelasyon analizi sonuçları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2.

Bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait korelasyon değerleri

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1-Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	1											
2-Benliğin Ayrışması	.081*	1										
3-Aile Kurumu ve Güven	-.080*	-.048	1									
4-Sosyoekonomik Durum	.042	-.188**	.167**	1								
5-Dini ve Siyasi Benzerlik	-.176**	-.214**	.238**	.408**	1							
6-Fiziksel Özellik	-.076*	-.034	.020	.370**	.190**	1						
7-Bekâret	-.483**	-.127**	.367**	.134**	.358**	.079*	1					
8-Çocuk Bakımı	-.181**	-.142**	.469**	.189**	.270**	.135**	.369**	1				
9-Aşk	.042	-.049	.458**	.124**	.131**	.103**	.175**	.250**	1			
10-İlişkisel Benlik	.099**	-.199**	.108**	.005	.136**	.050	.010	.043	.173**	1		
11-Özerk Benlik	.215**	.424**	-.098**	-.063	-.213**	-.039	-.224**	-.100**	-.148**	-.513**	1	
12-Özerk İlişkisel Benlik	.359**	.203**	.088*	-.067	-.091*	.002	-.093*	-.025	.076*	.283**	.083*	1

* p< 0.05

** p< 0.01

Tablo 2’de görüldüğü gibi, eş seçme stratejilerinin alt boyutlarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, benliğin ayrımlaşması ve özerklik-ilişkisellik benlik türleri arasında -.48 ile .17 arasında değişen ilişkiler olduğu görülmektedir. Aralarında anlamlı ilişki bulunan değişkenler ile yordayıcı değişken sayısına göre basit doğrusal ve çoklu regresyon analizi yapılmış ve analize ait sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun, benliğin ayrımlaşmasının ve benlik kurgularının eş seçme stratejilerini yordayıp yordamadığını ortaya koymaya yönelik yapılan regresyon analizi sonuçları

Yordayıcı Değişken	R	R ²	Standart Hata	β	F
Yordanan Değişken: Aile Kurumu ve Güven					
Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	.148	.022	.011	-.128	7.819
Özerk-İlişkisel Benlik			.043	.134	
Yordanan Değişken: Sosyoekonomik Durum					
Benliğin Ayrımlaşması	.188	.036	.025	-.188	25.752
Yordanan Değişken: Dini ve Siyasi Benzerlik					
Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	.219	.085	.016	-.174	21.455
Benliğin Ayrımlaşması			.025	-.177	
İlişkisel Benlik			.062	.118	
Yordanan Değişken: Fiziksel Özellik					
Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	.076	.006	.011	-.076	25.752
Yordanan Değişken: Bekâret					
Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	.506	.256	.016	-.490	79.986
Özerk Benlik			.055	-.126	
Özerk- İlişkisel Benlik			.066	.093	
Yordanan Değişken: Çocuk Bakımı					
Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Eşitlikçi Tutum	.222	.049	.010	-.170	18.028
Benliğin Ayrımlaşması			.014	-.128	
Yordanan Değişken: Aşk					
İlişkisel Benlik	.173	.030	.029	.173	21.688

p= .000

Yapılan analizlere ait sonuçlar incelendiğinde eş seçme stratejilerinden olan aile kurumu ve güven ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, ilişkisel benlik, özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu değişkenlerin aile kurumu ve güven üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymak amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 3’e bakıldığında toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ve özerk-ilişkisel benlik değişkenlerinin birlikte, aile kurumu ve güven değişkeni ile aralarında anlamlı bir ilişki (R= .148, R²= .022) olduğu görülmektedir [F₍₂₋₆₉₈₎= 7.819 p< 0.01]. Söz konusu iki değişken birlikte aile kurumu ve güven değişkeninin varyansının %2’sini açıkladığı görülmektedir. Regresyon katsayılarına göre aile kurumu ve güven üzerindeki görece önem sırası, özerk-ilişkisel benlik (β= .134), toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum (β= -.128) biçimindedir. Beliren yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumlarının ve özerk-ilişkisel benliklerinin artmasının eş seçme stratejilerinden aile kurumu ve güvene verilen önemi arttırdığı görülmektedir.

Eş seçme stratejilerinden olan sosyoekonomik durum ile bağımsız değişkenlerden sadece benliğin ayrımlaşması ile arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Benliğin ayrımlaşmasının sosyoekonomik durumu üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal regresyon analizi

yapılmıştır. Tablo 3'e bakıldığında benliğin ayrılaşmasının sosyoekonomik durumu anlamlı olarak yordadığı görülmüştür ($\beta = -.188$, $p < 0.01$). Beta katsayısının yönüne bakıldığında beliren yetişkinlerin benliğin ayrılaşma puanları yükseldikçe eş seçme stratejilerinden sosyoekonomik durum puanlarının düşmekte olduğu, benlikleri ayrılaştıkça eş seçim sürecinde sosyoekonomik değişkenleri daha az dikkate aldıkları görülmektedir. Benliğin ayrılaşmasının sosyoekonomik durum değişkeninin varyansının %4'ünü açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eş seçme stratejilerinden olan dini ve siyasi benzerlik ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, benliğin ayrılaşması, ilişkisel benlik, özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak tüm bu bağımsız değişkenlerin dini ve siyasi benzerliği yordadığı düşünülmüş ve bu değişkenlerin dini ve siyasi benzerlik üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 3'e bakıldığında toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, benliğin ayrılaşması, ilişkisel benlik değişkenlerinin birlikte, dini ve siyasi benzerlik değişkeni ile aralarında anlamlı bir ilişki ($R = .291$, $R^2 = .085$) olduğu görülmektedir [$F_{(3-697)} = 21.455$, $p < 0.01$]. Söz konusu üç değişken birlikte dini ve siyasi benzerlik değişkeninin varyansının %9'unu açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre yordayıcı değişkenlerin dini ve siyasi benzerlik üzerindeki görece önem sırası; benliğin ayrılaşması ($\beta = -.177$; $p < 0.01$), toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ($\beta = -.174$; $p < 0.01$), ilişkisel benlik ($\beta = .118$; $p < 0.01$) şeklindedir. Benliğin ayrılaşması, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ve ilişkisel benlik, dini ve siyasi benzerliği anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Elde edilen bu sonuçlar incelendiğinde yordayıcı değişkenlerden toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun negatif yönde, benliğin ayrılaşmasının negatif yönde ve ilişkisel benlik pozitif yönde dini ve siyasi benzerlik üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ve benliğin ayrılaşması puanları arttıkça eş seçiminde dini ve siyasi benzerliği dikkate alma azalmakta; ilişkisel benlik puanları arttıkça dini ve siyasi benzerlik arama artmaktadır.

Eş seçme stratejilerinden olan fiziksel özellik ile bağımsız değişkenlerden sadece toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ile arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum değişkeninin fiziksel özellik üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 3'e bakıldığında toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun fiziksel özelliği negatif yönde anlamlı olarak yordadığı görülmüştür ($\beta = -.076$, $p < 0.05$). Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun fiziksel özellik değişkeninin varyansının %1'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eş seçme stratejilerinden olan bekâret ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, benliğin ayrılaşması, özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak tüm bu bağımsız değişkenlerin bekâreti yordadığı düşünülmüş ve bu değişkenlerin bekâret üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizine ait sonuçlara bakıldığında toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, özerk benlik, özerk-ilişkisel benlik değişkenlerinin birlikte, bekâret değişkenini anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir [$F_{(3-697)} = 79.986$, $p < 0.01$]. Söz konusu üç değişken birlikte bekâret değişkeninin varyansının %26'sını açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin bekâret üzerindeki görece önem sırası; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ($\beta = -.490$), özerk benlik ($\beta = -.126$), özerk-ilişkisel benlik ($\beta = .093$) şeklindedir. Elde edilen bu sonuçlar incelendiğinde yordayıcı değişkenlerden toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve özerk benliğin negatif yönde ve özerk- ilişkisel benliğin pozitif yönde bekâret üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ve özerk benlik arttıkça eş seçme stratejilerinden bekârete verilen önem azalmakta; özerk- ilişkisel benlik arttıkça da bekârete verilen önem artmaktadır.

Eş seçme stratejilerinden olan çocuk bakımı ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, benliğin ayrılaşması, özerk benlik arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Çoklu regresyon analizine ait sonuçlara bakıldığında toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ve benliğin ayrılaşması değişkenlerinin birlikte, çocuk bakımı değişkeni ile aralarında anlamlı bir ilişki ($R = .222$, $R^2 = .049$) olduğu görülmektedir [$F_{(2-698)} = 18.028$, $p < 0.01$]. Söz konusu iki değişken birlikte çocuk bakımı değişkeninin varyansının %5'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin çocuk bakımı üzerindeki görece önem sırası; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ($\beta = -.170$), benliğin ayrılaşması ($\beta = -.128$) şeklindedir. Elde edilen bu sonuçlar incelendiğinde yordayıcı değişkenlerden eşitlikçi tutumun ve benliğin ayrılaşmasının negatif yönde çocuk bakımı üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum ve benliğin ayrımlaşması arttıkça eş seçme stratejilerinden çocuk bakımına verilen önem azalmaktadır.

Eş seçme stratejilerinden olan aşk ile ilişkisel benlik, özerk benlik, özerk-ilişkisel benlik arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak tüm bu bağımsız değişkenlerin aşkı yordadığı düşünülmüş ve bu değişkenlerin aşk üzerindeki yordayıcı rolünü ortaya koymak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analize göre, özerk benliğin ($p > 0.05$) aşk üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Bu durumda ilişkisel benliğin aşk üzerindeki yordayıcılığı basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Tablo 3'e bakıldığında ilişkisel benliğin aşkı anlamlı olarak yordadığı görülmüştür ($\beta = .173$, $p < 0.01$). İlişkisel benliğin aşk değişkeninin varyansının %3'ünü açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Beliren yetişkinlerin ilişkisel benliğe sahip olmaları arttıkça eş seçme stratejilerinden aşk alt boyutunu daha çok dikkate aldıkları görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve özerk-ilişkisel benliğin aile kurumu ve güven alt boyutunun anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Benliğin ayrımlaşmasının sosyoekonomik durum alt boyutunu; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun, benliğin ayrımlaşmasının ve ilişkisel benliğin dini ve siyasi benzerlik alt boyutunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun fiziksel özellik alt boyutunu; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, özerk benlik, özerk-ilişkisel benlik değişkenlerinin ise bekâret alt boyutunu yordadığı görülmektedir. Ayrıca eşitlikçi tutumun ve benliğin ayrımlaşmasının çocuk bakımı alt boyutunu; ilişkisel benliğin ise aşk alt boyutunu yordadığı görülmektedir.

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde ilk olarak eş seçme stratejilerinden olan aile kurumu ve güven alt boyutu ele alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve özerk-ilişkisel benliğin aile kurumu ve güven stratejisinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aile kurumu ve güven boyutu; bireylerin eş adaylarına yönelik dürüst, güvenilir, sadık, saygılı olması ve aile olmaya önem vermesi, anne babaya saygı duyması gibi beklentilerini içermektedir. Bu bağlamda, eşitlikçi tutuma sahip olan beliren yetişkinler; ilişkilerinde görmek istedikleri kadın erkek eşitliğini, bahsi geçen bu olumlu özellikleri taşıyan eşlerle evlenerek yakalayabileceklerini düşünmüş olabilirler. Başay'ın (2015) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada bireylerin eş adayında aradıkları özellikler listelenmiş ve evlenecekleri kişinin aile bağlarına önem veriyor olması özelliğinin dördüncü sırada yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Aile kurumu ve güven alt boyutunun bu özelliği içinde barındırdığı düşünülmektedir. Babahanoğlu'nun (2020) eş seçiminde öncelikleri belirlemek amacıyla yapmış olduğu bir çalışmada bireylerin ebeveynleri boşanmış birey ile evlenip evlenmeme kararı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre ebeveynleri boşanmış birey ile evlenmem diyenlerin ortalaması, ebeveynleri boşanmış birey ile evlenirim diyenlerin ortalamasından daha yüksek olduğu ve evlenecekleri kişinin kök ailesinin aile birlikteliğine önem verdikleri bulunmuştur. Beliren yetişkinlerin aile bağlarına verdikleri önemin ya da aile kurumuna yükledikleri anlamın yetiştiriliş tarzı, içinde yaşanılan kültür, sahip olunan tutumlar, kişinin kendisine ve çevresine yönelik algısı gibi pek çok unsurdan etkilendiği düşünülmektedir. Bu doğrultuda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve özerk-ilişkisel benlik yapısının aile kurumu ve güven boyutunu yordaması öngörülmüştür.

Eş seçme stratejilerinden sosyoekonomik durum boyutunu yordayan değişkenler incelendiğinde, sadece benliğin ayrımlaşması ile sosyoekonomik durum arasında ilişki olduğu ve bireylerin benliklerinin ayrımlaşma düzeylerinin sosyoekonomik durumu anlamlı yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda beliren yetişkinlerin eş seçim sürecinde eş adaylarının sosyoekonomik durumlarına önem vermesinin benliklerinin ayrımlaşma düzeyleri ile açıklanabileceği söylenebilir. Ek olarak bu iki değişken arasındaki ilişki olumsuz yönlü olarak bulunmuştur. Bu durumda benliklerinin ayrımlaşma düzeyleri düşük olan beliren yetişkinlerin, eş seçim sürecinde eş adaylarının yüksek gelire ya da statüye sahip olmalarına daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Benliklerinin farklılaşma düzeyi düşük olan bireyler duyguları ile hareket ederler ve diğerleri ile kaynaşma dereceleri çok yüksektir (Dokur ve Profeta, 2006). Diğerleri ile fazla kaynaşan bireyin çevresi ile olması gerekenden fazla bağ kuracağı ve hatta başkalarıyla onlara bağımlı yaşamaya kadar varan ilişkiler kuracağı düşünülmektedir. Özellikle aile içi ilişkiler açısından değerlendirildiğinde; bağımsızlığını kazanamamış, kendine yönelik algısını

yalnızca içinde bulunduğu çevre ile sınırlandıran bir bireyin hemen hemen her yönden dışsal desteğe ihtiyaç duyacağı söylenebilir. Bu dışsal destek duygusal, manevi yönde olabileceği gibi maddi yönde de olabilir. Evlenmeden önce ailesinden manevi ya da maddi destek görmeye alışmış ya da destek görmeden hayatını devam ettirme konusunda sıkıntı yaşayacak bir bireyin evleneceği kişiyi seçerken kendisine gelen bu yardımları sürdürüp sürdüremeyeceğini değerlendireceği düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu da bu düşünceyi destekler nitelik taşımaktadır. Prakash ve Singh (2014) tarafından Hindistan'daki bireylerin eş tercihlerini incelemek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmada Hindistan'da bireylerin eşlerini ailelerinin seçtiği; ancak bu durumun medya, eğitim ve modern hayata geçişin etkisiyle eş seçim sürecinde ailenin etkisinin azaldığı, bireylerin kendi tercihlerine göre eş seçtikleri sonucuna ulaşılmıştır. Günümüzde kadınların ve erkeklerin eş seçim sürecinde sosyoekonomik durum, güvenilir olma, zekâ ve fiziksel görünüş gibi özelliklere yönelik kendi isteklerini dikte alma oranının arttığı belirtilmektedir. Öte yandan evli erkeklerin eşlerinin sosyoekonomik düzeylerine, kadınların ise benzer eğitim seviyesine verdikleri önemde artış olurken kadınların sosyoekonomik benzerlik ve istikrar arayışında da azalma olduğu gözlenmiştir. Bu durumda beliren yetişkinlerin ailelerinden ayrımlaşarak kendi kararlarını verdikleri ve bu ayrımlaşmanın başta sosyoekonomik durum boyutu olmak üzere eş tercihlerine etki ettiğini söylemek mümkün olmaktadır. Geleneksel kültür yapısının etkisinin azalması, özerk bir kimlik kazanmaya yönelik gelişim görevleri bulunan beliren yetişkinlerde bireyselliğin artmasına neden olabilmektedir. Bireyselliğin ön plana çıkması ise, eş seçim sürecinde farklı kriterlerin oluşmasına etki edebilmektedir (Tuzer, 2016).

Eş seçme stratejilerinden dini ve siyasi benzerlik boyutunu yordayan değişkenlere bakıldığında, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun, benliğin ayrımlaşmasının ve ilişkisel benliğin eş seçme stratejilerinden olan dini ve siyasi benzerliği yordadığı görülmektedir. Efe'nin (2013) üniversite öğrencilerinin eş adaylarının kendileri ile aynı politik görüşe sahip olup olmamasına yönelik tercihleri arasındaki farklılıkları incelediği araştırmada, eş adayının politik görüşü benimle aynı olmalı diyen grubun kadın erkek eşitliğine daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Eş adayında kadın erkek eşitliğine inanma özelliği arayan bir bireyin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutuma sahip olması beklenmektedir. Bu noktada toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun beliren yetişkinlerin eşler arasında siyasi yönden benzer özelliklere sahip olunması konusundaki tercihlerini etkilediği söylenebilir. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutum, benliğin ayrımlaşması ve ilişkisel benlik değişkenleri, beliren yetişkinlerin çevresi ile etkileşimleri ve bu doğrultuda kendilerini nasıl gördükleri ile ilişkilendirilebilir. Bir başka ifade ile bu değişkenlerin bir toplulukta yer alma ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Öte yandan benzer özellikler kuramı açısından eş seçiminde, çiftlerin benzer özellikleri ne kadar çok olursa evlilikteki mutlulukları da o kadar fazla olmaktadır (Gündüzalp, 2018). Buna göre beliren yetişkinlerin arasında ortak ya da benzer özelliklerin olmasının eşler arasındaki bağları güçlendireceği ve bu sayede çatışmaları azaltacağı ve böylelikle eşler arasındaki uyumu arttıracığına inanılmaktadır. Bireylerin karşılıklı uyum içinde olmaları ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde yürütmesine yardımcı olmaktadır (Kasapkar ve Kasapkar, 2014).

Eş seçme stratejilerinden fiziksel özellik boyutunu yordayan değişkenlere bakılmış; fiziksel özelliğin sadece eşitlikçi tutum değişkeni ile arasında ilişki olduğu görülmüş ve regresyon analizine bu iki değişkenle devam edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun beliren yetişkinlerin eş seçim sürecinde fiziksel özelliğe verdikleri önemi yordamada rolü olduğu görülmektedir. Öte yandan eş seçim sürecinde erkeklerin fiziksel özelliğe, kadınların ise sosyoekonomik statüye karşı cinslerine göre daha fazla önem verdiği söylenebilmektedir (Bacanlı, 2001; Bozgeyikli ve Toprak, 2013; Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer & Kenrick, 2002; Todosijeviç, Ljubinkoviç & Aranciç, 2003). Bu durumda toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili geleneksel bakış açısına sahip bir kadının, evleneceği kişinin kendisine sosyal güvence sağlayacak birisi olmasını istemesi beklenmektedir. Geleneksel bakış açısına sahip bir kadının herhangi bir işte çalışmayıp kendine sadece ev işleri ve çocuk bakımı gibi sorumluluklar yüklemesi sonucunda, aile içinde evi geçindirecek konumda olan da erkek olmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasındaki bakış açısı farklılığı nedeniyle bireylerin eş seçme stratejilerinden olan fiziksel özellik tercihlerinin de farklılık göstereceği düşünülmektedir. Bir diğer deyişle kadınlar geleneksel bakış açıları nedeniyle sosyal statüye yönelik tercihte bulduklarında fiziksel özellik tercihleri daha geri planda kalmaktadır. Bugay ve Tezer'in (2008) üniversite öğrencilerinin evlenecekleri kişilerde aradıkları özellikleri incelemek için yapmış oldukları çalışmada fiziksel çekicilik boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda fiziksel özelliğe yönelik tercihlerin cinsiyet farklılığından çok, sahip olunan cinsiyet rolleri ile

ilişkili olduğu söylenebilir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun eş seçme stratejilerinden olan fiziksel özelliğe verilen önemin derecesıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Öte yandan sosyoekonomik statünün ve toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin kısa vadeli eş seçimini yordayıp yordamadığını sosyoekonomik kuram çerçevesinde ele alan bir araştırmada, erkeklerin sosyoekonomik seviyelerinin ve cinsiyet rollerinin eşlerinin fiziksel çekiciliğine verdikleri önemi anlamlı şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır (March ve Grieve, 2016). Aynı şekilde kadınların cinsiyet rollerinin de eşlerinin fiziksel çekiciliğine verdikleri önemi anlamlı olarak yordamadığı görülmektedir. Cunningham ve Russell (2004) tarafından yapılan araştırmada toplumsal cinsiyetin eş seçim sürecinde fiziksel çekiciliğe verilen önemi yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ele alınan kadınsılık ve erkeksilik cinsiyet rolleri geleneksel tutum, androjen cinsiyet rolü ise eşitlikçi tutum olarak değerlendirildiğinde cinsiyet rollerine yönelik tutumun fiziksel çekicilik boyutunu yordamadığı söylenebilir.

Eş seçme stratejilerinden olan bekâret boyutunu yordayan değişkenlere bakıldığında ise, beliren yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumlarının, özerk ve özerk- ilişkisel benlik yapısına sahip olmalarının bekâret konusunda eş adaylarında aradıkları özellikler üzerinde rolü olduğu söylenebilir. Kılıç ve diğerlerine (2007) göre bireylerin çocukluk yıllarından itibaren model aldıkları kişiler, toplumda konuşulan ve toplum tarafından oluşturulan normlar eş seçim sürecinde etkili olmaktadır. Türk toplumunun genelinde, özellikle önceki nesillerde evlilik öncesi cinsel ilişkinin hoş karşılanmadığı bilinmektedir. Toplumsal normların kuşaktan kuşağa aktarıldığı bilinmekle beraber, toplumun bakir/bakire olmaya yönelik normunun olduğu da söylenebilir. Geleneksel bakış açısına sahip bireylerin toplum tarafından belirlenen kurallara uyma eğilimi gösterdikleri; aksine daha modern ve yenilikçi bakış açısına sahip bireylerin ise bu kuralları sorgulayarak, kendi değerlerine öncelik vererek hareket ettikleri düşünülmektedir. Bireylerin kendi değerlerine öncelik vererek karar vermeleri noktasında ise bireylerin özerk ya da özerk-ilişkisel benlik kurgularının devreye girdiği söylenebilir. Tüm bu düşünceler sonucunda beliren yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumlarının ve özerk ya da özerk-ilişkisel benlik kurgularının eş adayının bakir/bakire olması konusundaki önceliklerinde rolü olduğu, bu özelliklere sahip bireylerin bekâret boyutunu çok önemli görmedikleri söylenebilir. Bener (2011) eş seçiminin geçmişte erkeklere ve onların ailelerine verilen bir hak olduğunu; ancak günümüzde kadının ve erkeğin dâhil olduğu bir süreç haline geldiğini belirtmektedir. Geleneksel toplumlarda bekâretin daha çok kadın ile ilişkilendirildiği ve Türk toplumunun gelişmekte olan bir toplum olduğu düşünüldüğünde, eş seçim sürecindeki bu rol değişiminin bekâret boyutuna olan bakış açısını etkilemiş olabileceği söylenebilir. Buss (1989) tarafından otuz yedi kültürde eş seçim sürecine evrimsel bakış açısını test etmek için bir araştırma yapılmış ve bekârete verilen önemin kültürler arası farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre Çin, Hindistan, Endonezya, İran, Tayvan gibi Asya ülkelerinde eş adayının bakir/bakire olma özelliğine fazla önem verildiği; aksine İsveç, Norveç, Finlandiya, Hollanda, Almanya, Fransa gibi Batı ülkelerinde ise eş adayının bakir/bakire olmasının önemsiz olduğu bilinmektedir. Ek olarak Batı kültüründe aile içi ilişkilerde bağımsızlığın, Doğu kültüründe ise bireyler arası bağlılığın ön planda tutulduğu söylenebilir (Kağıtçıbaşı, 1996). Bireylerin içinde buldukları kültürün etkisiyle benlik kurgularını oluşturdukları düşünüldüğünde, eş seçim tercihlerinde bekâret boyutunda görülen kültürel farklılık bireylerin benlik kurguları ile ilişkilendirilebilir. Beliren yetişkinlerin kendi duygu ve düşüncelerini daha fazla ön plana aldığı, daha özerk olabilmek için çabaladıkları bir dönemde olmalarının da bekâret boyutuna yönelik bakış açılarını etkilediği söylenebilir.

Eş seçme stratejilerinden olan çocuk bakımı boyutunu yordayan değişkenler incelendiğinde; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun ve benliğin ayrılaşmasının çocuk bakımını anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Toplum, kadına ve erkeğe belli başlı rol ve sorumlulukları yüklemekte ve sosyalleşme sürecinde bu rol ve sorumlulukları yerine getirmeleri için bireyleri yönlendirmektedir. Yönlendirmeye maruz kalan birey, cinsiyetine uygun rol ve sorumlulukları zaman içinde benimser ve ona uygun davranmaya başlar (Gök, 2013). Çocuk bakımı, kadınlara yüklenen sorumluluklara örnek verilebilir. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik geleneksel tutuma sahip bir birey, çocuk bakımının sadece kadının sorumluluğunda olduğunu düşünerek çocuğu ile ilgilenmezken aksine eşitlikçi tutuma sahip birey, sorumluluğun hem kadına hem erkeğe ait olduğunu bilir ve sorumluluğu paylaşır. Araştırmanın çalışma grubunun toplumsal cinsiyet rollerinden eşitlikçi tutuma sahip olduğu bilindiğine göre eş seçim sürecinde kadınların çocuk bakımı boyutuna erkeklere kıyasla daha fazla önem vermesi beklenmektedir. Nitekim araştırmadan elde edilen bulgular, bu beklentiye karşılık gelmektedir.

Sosyal rol kuramı, toplum tarafından var edilen hiyerarşik yapı ve cinsiyete dayalı iş bölümü nedeniyle rol dağılımlarında farklılıklar olduğunu savunmaktadır. Bu kurama göre bireyler, cinsiyetlerine atfedilen rolleri ve sorumlulukları yerine getirmek için uygun faaliyetlere yönelmektedirler (Eagly ve diğerleri, 2000). Buna göre kadınlar evde, işte düzeni devam ettirmekle görevlendirilmiştir (Helgeson, 2012). Öte yandan geleneksel tutuma sahip bireylerin bu rol ve sorumlulukları benimsedikleri bilinmektedir. Bu durumda geleneksel bakış açısına sahip bir kadının ev işleri, çocuk bakımı gibi sorumlulukları üstleneceği; aksine eşitlikçi tutuma sahip bir kadının ise bu sorumlulukları eşiyile paylaşmak isteyeceği düşünülmektedir. Çocuk bakımının toplum tarafından kadına atfedilen bir sorumluluk olması nedeniyle toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumdan etkilenmesi normal karşılanmaktadır. Nitekim Johannesen-Schmidt ve Eagly (2002) tarafından geleneksel cinsiyet rollerini benimsemenin eş adayında olması istenen özellikleri yordayıp yordamadığını ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmada erkeklerin ve kadınların tercihlerinde farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre geleneksel rolleri benimseyen erkeklerin daha genç ve daha geleneksel kadınları, kadınların ise daha iyi kazancı olan ve daha geleneksel erkekleri eş olarak tercih ettikleri görülmektedir. Bireylerin benliklerinin ayrımlaşma düzeyleri ve eşitlikçi tutumları arasında olumlu yönde, anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Ayrımlaşma düzeyinin yüksek olmasının toplumsal normların içselleştirilmesine olumsuz yönde etki ettiği düşünülmekte ve elde edilen bu bulgu anlamlı olarak yorumlanmaktadır.

Son olarak eş seçme stratejilerinden aşk boyutunu yordayan değişkenlere bakıldığında ilişkisel benliğin aşk değişkenini yordadığı görülmektedir. Başay'ın (2015) benlik yapıları ve eş seçim tercihleri üzerine yapmış olduğu çalışmada bireyci ve ilişkisel benlik yapısına sahip olan bireylerin, toplulukçu benlik yapısına sahip olanlara kıyasla aşk boyutuna daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Beliren yetişkinlerin eş seçme, aile kurma gibi gelişimsel görevleri olduğu bilinmekte ve bu dönemde ikili ilişkilere daha fazla önem verildiği düşünülmektedir. Buna göre ikili ilişkilere daha fazla önem veren beliren yetişkinlerin aşk boyutuna daha fazla önem verdikleri söylenebilir. İlişkisel benlik, diğerleriyle kurulan ilişkide kişiler arası bağlılığın çok olduğu bir yapıyı ifade etmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Yıldırım (2019) üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterlerinin ebeveynlerinin evlenme şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığını ele aldığı araştırmada; ebeveynleri aşk ilişkisi/flört ile evlenen bireylerin evlenecekleri kişi ile aşk ilişkisi/flört yaşıyor olmayı, ebeveynleri görücü usulü, tanıştırlarak ve akraba evliliği ile evlenen kişilerden daha fazla önemsedikleri sonucuna ulaşmıştır. İlişkisel benlik kurgusuna sahip bir bireyin kök ailesi ile arasındaki benzerliklerin daha fazla olması beklenmektedir. Bu durumda ilişkisel benlik kurgusuna sahip olmanın beliren yetişkinlerin aşk boyutuna verdikleri önemi şekillendireceği düşünülmektedir.

• Araştırmada beliren yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumlarının, benliğin ayrımlaşmasının, benlik kurgularından özerk benliğin, ilişkisel benliğin ve özerk-ilişkisel benliğin; aile kurumu ve güven, sosyoekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekâret, çocuk bakımı ve aşk eş seçme stratejilerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir.

Sonuç olarak toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun, benliğin ayrımlaşma düzeyinin ve sahip olunan benlik kurgusunun, eş seçme sürecindeki bireyin eş adayında olmasını istediği özellikleri ve bu özelliklerin önem sıralamasında rolü olduğu söylenebilir.

• Bu araştırma beliren yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumları, benliğin ayrımlaşması, benlik kurguları ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkileri ortaya koymaya yönelik yapılmıştır. Evlilik yaşının gün geçtikçe arttığı düşünüldüğünde, ilerleyen yaş gruplarındaki bireylerle de benzer çalışmalar yapılabilir.

• Araştırma eş seçme sürecinde yer alan kişilere yönelik yapılmıştır. Benzer bir araştırmada evli bireylerin eş seçme stratejileri; evlilik uyumu, evlilik tükenmişliği vb. değişkenlerle birlikte değerlendirilebilir.

• Bu araştırma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. İlerleyen araştırmalarda farklı illerde, bölgelerde yaşayan kişilere ulaşılarak araştırma sonuçları genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Altuntaş, S. ve Atlı, A. (2015). Eş seçme stratejileri envanteri geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 123-135. Erişim adresi <http://sbed.mku.edu.tr/article/view/5000139065>
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging Adulthood: The Winding Road From The Late Teens Through The Twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J. J. (2007). Emerging adulthood: What is it, and what is it good for? *Child Development Perspectives*, 1(2), 68-73. doi: 10.1111/j.1750-8606.2007.00016.x (Erişim Tarihi:11/09/2018)
- Babahanoğlu, R. (2020). Eş Seçiminde Öncelikler: Bilimsel Bir Araştırma. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6(2), 584-596. doi: 10.46442/intjcss.813492 (Erişim Tarihi:18/02/2021)
- Bacanlı, H. (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16. Erişim adresi <http://www.pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/333> (Erişim Tarihi:27/02/2018)
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- Bener, M. (2011). *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (SDÜ örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Isparta.
- Bozgeyikli, H. ve Toprak, E. (2013). Üniversiteli gençlerin eş seçim kriterlerinin sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-87. Erişim adresi <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423901631.pdf> (Erişim Tarihi:01/03/2018)
- Bugay, A. ve Tezer, E. (2008). Üniversite öğrencilerinin evlenecekleri eşlerde aradıkları özellikler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 36-40. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/deubefd/issue/25428/268252> (Erişim tarihi:19/02/2021)
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12(1), 1-14. doi: 10.1017/s0140525x00023992 (Erişim Tarihi:20/02/2018)
- Buunk, B. P., Dijkstra, P., Fetchenhauer, D. & Kenrick, D. T. (2002). Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels. *Personal Relationships*, 9(3), 271-278. doi: 10.1111/1475-6811.00018 (Erişim Tarihi:19/02/2018)
- Cross, S. E. & Madson, L. (1997). Models of the self: Self-construals and gender. *Psychological Bulletin*, 122(1), 5-37. doi: 10.1037//0033-2909.122.1.5 (Erişim Tarihi:07/10/2018)
- Cunningham, S. J. & Russell, P. A. (2004). The influence of gender roles on evolved partner preferences. *Sexualities, Evolution & Gender*, 6(2-3), 131-150. doi: 10.1080/14616660412331332909 (Erişim Tarihi:27/09/2018)
- Doğru, D. (2017). *Algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Dokur, M. & Profeta, Y. (2006). *Aile ve çift terapisi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Eagly, A. H., Wood, W. & Diekmann, A. B. (2000). Social role theory of sex differences and similarities: A current appraisal. In T. Eckes & H. M. Trautner (Ed.), *The developmental social psychology of gender* (pp. 123-174). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Efe, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Gazioğlu, A. E. İ. (2008). Gender, gender roles affecting mate preferences in Turkish college students. *College Student Journal*, 42(2), 603-616.
- Gök, F. G. (2013). *Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16. doi: 10.14230/joiss9 (Erişim Tarihi:28/02/2018)
- Gündüzalp, İ. (2018). *Boşanma psikolojisi ve danışmanlığı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Helgeson, V. S. (2012). *The psychology of gender* (4 ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.

- Işık, E. ve Bulduk, S. (2014, Nisan). *Benliğin ayrımlaşması ölçeğinin üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulmuştur, İstanbul.
- Johannesen-Schmidt, M. C., & Eagly, A. H. (2002). Another look at sex differences in preferred mate characteristics: The effects of endorsing the traditional female gender role. *Psychology of Women Quarterly*, 26(4), 322-328. doi: 10.1111/1471-6402.t01-2-00071 (Erişim Tarihi:17/02/2018)
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *İnsan, aile, kültür* (3. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi- Kültürel Psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Günümüzde insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş* (15. Baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kasapkara, A. ve Kasapkara, B. (2014). 20-30 yaş grubu bekar erkeklerin eş seçimine yönelik tutumları ve eşten beklentilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 7(34), 792-800.
- Kılıç, D., Kaygusuz, C., Bağ, B. ve Tortumluoğlu, G. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçimine ve evliliğe ilişkin görüşleri. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 17(1), 32-42.
- Körük, S. (2019). Eşimizi nasıl seçeriz? Eş seçimi üzerine bir derleme. E. Harmata (Ed), 21. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Tam Metin Kitabı (112-117). Ankara: Türk PDR Derneği Yayınları.
- March, E., & Grieve, R. (2016). Social-economic theory and short-term mate preferences: The effects of gender roles and socioeconomic status. *Australian Journal of Psychology*, 68(4), 241-250. doi: 10.1111/ajpy.12102 (Erişim Tarihi:15/04/2020)
- Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224- 253. doi: 10.1037//0033-295x.98.2.224 (Erişim Tarihi:22/02/2018)
- Prakash, R., & Singh, A. (2014). Who marries whom? Changing mate selection preferences in urban India and emerging implications on social institutions. *Population Research and Policy Review*, 33(2), 205-227. doi: 10.1007/s11113-013-9294-5 (Erişim Tarihi:15/04/2020)
- Rodríguez-González, M., Skowron, E. A., Cagigal de Gregorio, V. & Muñoz San Roque, I. (2016). Differentiation of self, mate selection, and marital adjustment: Validity of postulates of Bowen theory in a Spanish sample. *The American Journal of Family Therapy*, 44(1), 11-23. doi: 10.1080/01926187.2015.1099415 (Erişim Tarihi:01/03/2018)
- Schwarz, S. & Hassebrauck, M. (2012). Sex and age differences in mate-selection preferences. *Human Nature*, 23(4), 447-466. doi: 10.1007/s12110-012-9152-x (Erişim Tarihi:18/02/2018)
- Skowron, E. A. & Friedlander, M. L. (1998). The Differentiation of Self Inventory: Development and initial validation. *Journal of Counseling Psychology*, 45(3), 235-246. doi: 10.1037//0022-0167.45.3.235 (Erişim Tarihi:26/02/2018)
- Skowron, E. A. & Schmitt, T. A. (2003). Assessing interpersonal fusion: Reliability and validity of a new DSI fusion with others subscale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 29(2), 209-222. doi: 10.1111/j.1752-0606.2003.tb01201.x (Erişim Tarihi:01/03/2018)
- Todosijević, B., Ljubinković, S. & Arancić, A. (2003). Mate selection criteria: A trait desirability assessment study of sex differences in Serbia. *Evolutionary Psychology*, 1(1), 116-126. doi: 10.1177/147470490300100108 (Erişim Tarihi:11/02/2018)
- Tuzer, D. (2016). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimi tutumlarının bireysel özellikleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Mersin.
- Yıldırım, N. H. (2019). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile evliliğe yükledikleri anlam ve eş seçme kriterleri arasındaki ilişki*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Zeyneloğlu, S. & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 409-420. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/hunefd/issue/7796/102087> (Erişim Tarihi:09/11/2018)